

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2013r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Anna Stańczyk

Protokolant Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2013r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa S. B. (1)

przeciwko Kołu Łowieckiemu (...)wM.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej, Koła Łowieckiego (...)wM., na rzecz powoda S. B. (1), kwotę 1.559 zł. (tysiąc pięćset pięćdziesiąt dziewięć złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 03.05.2011r:

II. oddala dalej idące powództwo;

III. zasądza od powoda, na rzecz strony pozwanej kwotę 3.556,94 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

S. B. (1) domagał się zasądzenia od Koła Łowieckiego (...)wM. kwoty 75.100 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 1 stycznia 2010r. do dnia zapłaty, tytułem częściowego odszkodowania za szkody łowieckie spowodowane w 2009r. przez zwierzęta łowne w uprawach rolnych powoda.

Na żadaną kwotę stanowiącą część odszkodowania, składają się według powoda następujące kwoty, tytułem pokrycia szkód w podanych niżej uprawach rolnych powoda: uprawy żyta ozimego o powierzchni 15,4 ha – 8.606 zł (w tym 5000 zł utrata ziarna i 3.606 zł utrata słomy, uprawy przeniżyta ozimego o powierzchni 8,20 ha – 5.808 zł (w tym 4200 zł utraty ziarna i 1608 zł utraty słomy), uprawy przeniżyta ozimego o powierzchni 8,18,40 ha – 18.360 zł (w tym 12.000 zł utraty ziarna i 6360 zł utraty słomy), uprawa łubinu żółtego o powierzchni 1,0 ha – 3793 zł i o powierzchni 11,1 ha – 15.000 zł, uprawa gryki o powierzchni 2,6 ha – 4133 zł, uprawa gryki o powierzchni 5,9 ha – 5000 zł i uprawa saradeli z owsem o powierzchni 9,5 ha – 14.400 zł.

(zob. pismo procesowe powoda z 7.03.2012r. k.409-412)

Podniósł, że prowadzi gospodarstwo rolne we wsi B. w gminie K., na dzierżawionych od Agencji Nieruchomości Rolnych gruntach stanowiących działkę o numerze (...) o powierzchni 138 ha. Pozwane koło łowieckie jest dzierżawcą obwodu łowieckiego, w którego skład wchodzi lasy sąsiadujące z gruntami rolnymi uprawianymi przez powoda. W 2009 r. powód uprawiał na wskazanym wyżej obszarze żyto ozime, przeniżyto ozime, żyto jare, owies, łubin żółty, łubin gorzki, gorczycę, grykę, saradela z wsiewką owsa. W tym czasie, zwierzęta łowne (sarny, jelenie, dziki) wyrządziły w tych uprawach znaczne szkody.

Powód w kilku pismach informował pozwanego Koło (...) o szkodach powstałych w uprawach rolnych, a ostatecznie termin szacowania szkody pozwany wyznaczył na dzień 13 sierpnia 2009r. W piśmie z dnia 18 sierpnia 2009r. pozwany poinformował powoda o odmowie wypłaty odszkodowania, podając, że szkody nie przekroczyły wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy (art. 48 pkt 4 Prawa Łowieckiego).

Zdaniem powoda, rozmiar szkód łowieckich w jego uprawach rolnych nie oddaje rzeczywistych rozmiarów strat, jakie poniósł, a według jego wyliczeń opartych na rozporządzeniu w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód, wyniosły one łącznie kwotę 193.446 zł.

Powód podniósł również, że pomimo wielu zgłoszeń z jego strony, pozwanego koło nie dokonało żadnych zabezpieczeń przed zwiększeniem szkód w uprawach powoda, chociażby przez ogrodzenie terenu.

Strona pozwana Koło Łowieckie (...)wM., w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k.160-167).

Pozwany podniósł, że w wyniku zgłoszeń dokonywanych przez powoda, Koło (...) w M. dokonało oszacowań w dniach 1 sierpnia 2009r., 13 sierpnia 2009r., 20 sierpnia 2009r., 29 sierpnia 2009r., 26 września 2009r., a także przeprowadzono szacowanie wstępne szkód w dniu 6 czerwca 2009r. W odpowiedzi na pozew przedstawiono szczegółowo przebieg postępowania oraz zakres stwierdzonych szkód w uprawach powoda. Z każdego szacowania sporządzano niezbędną dokumentację, a powód miał możliwość zgłaszania swoich uwag. Pozwany zareagował zatem odpowiednio na wszystkie zgłoszenia o szkodach wyrządzonych przez dzikie zwierzęta dokonane przez powoda i przeprowadził oszacowania wszystkich zgłoszonych szkód, prawidłowo ustalając zakres wyrządzonych szkód. Po przeprowadzeniu oszacowań i stwierdzeniu zakresu wyrządzonych szkód, pozwany wypłacił powodowi odszkodowanie w łącznej kwocie 2.210 zł. Powód, dokonując wyliczenia dochodzonego roszczenia nie uwzględnił wypłaconego mu odszkodowania. W pozostałych zaś przypadkach, wypłata odszkodowania była niemożliwa z uwagi na fakt, że wartość wyrządzonej szkody nie przekroczyła równowartości 100 kg żyta (art. 48 pkt 4 ustawy Prawo łowieckie).

Ponadto, pozwany podniósł, że po dokładnym przeanalizowaniu wypłaconego odszkodowania i sporządzonych protokołów szacowania ostatecznego, zostało stwierdzone, że wypłacone odszkodowanie było za wysokie, ponieważ w kilku przypadkach pozwany nie obniżył wartości szkody wyrządzonej przez zwierzynę łowną o ryzyko własne rolnika, na podstawie art. 48 pkt 4 Prawa łowieckiego. Według prawidłowego wyliczenia, przedstawionego w tabeli zawartej w odpowiedzi na pozew, pozwany był zobowiązany do naprawienia szkody jedynie do kwoty 1363 zł.

Pozwany twierdził również, że nie ma obowiązku wznoszenia ogrodzeń oddzielających uprawy rolne, co zresztą jest zabronione z uwagi na zakaz wznoszenia przeszkód ograniczających swobodną migrację zwierzyny łownej. Myśliwi zrzeszeni w pozwanym Kole, chronią zaś uprawy powoda, pełniąc dyżury, czy zakładając odstraszacze zapachowe. Powód – na podstawie art. 47 ust. 1 Prawa łowieckiego – jest zobowiązany do współpracy z pozwanym. Pozwany stwierdził zaś, że powód nie tylko nie współpracuje z kołem, ale wręcz utrudnia mu ochronę swoich upraw, wymuszając usunięcie ambon z obrzeży swoich upraw, co przyczyniło się do zwiększenia rozmiarów szkody.

Zdaniem pozwanego, powód zgłosił szkodę w terminie uniemożliwiającym oszacowanie przed planowanym przez niego terminem sprzętu zboża. Wykonując prace polowe przed upływem terminu oszacowania wynikającego z przepisów, powód sam pozbawił się możliwości oszacowania rozmiaru szkód w uprawach żyta ozimego o powierzchni 15,40 ha, ponieważ pomimo zgłoszenia faktu wystąpienia szkody w tej uprawie w dniu 27 lipca 2009r. i wyznaczenia terminu oszacowania ostatecznego w tych uprawach na dzień 1 sierpnia 2009r., powód przed upływem tego terminu skosił zboże. Pozwany podniósł również, że zgłoszenie szkody dokonane przez powoda w dniu 30 listopada 2009r. w uprawach żyta oraz łubinu i gorczycy poplonowej dotyczą w istocie szkód oszacowanych przez pozwanego w następnym roku.

Odnosnie wyliczeń szkód w uprawach przedstawionych przez powoda w pozwie, pozwany zarzucił, że powód nie wykazał zakresu szkód jakie wyrządziły dzikie zwierzęta. Ponadto zarzucił, że metoda obliczenia wyrządzonych szkód jest niezgodna z przepisami regulującymi sposób wyliczenia odszkodowania. W szczególności pozwany wskazał, że powód nie udowodnił możliwych do uzyskania plonów, a także nie uwzględnił podstawowych czynników – jakości gleby, terminowości siewu i zbioru, warunków pogodowych w okresie wegetacji upraw, zastosowanych zabiegów agrotechnicznych lub ich braku, czy wreszcie szkód wyrządzonych przez inne zwierzęta.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. B. (1) prowadzi gospodarstwo rolne na działce nr (...) położonej we wsi B. (Gmina K.). Grunty uprawiane przez powoda sąsiadują z lasami wchodzącymi w skład obwodu łowieckiego dzierżawionego przez pozwane Koło Łowieckie (...) w M. (zwane dalej Kołem (...)).

(okoliczności bezsporne)

W dniu 2 stycznia 2007r. powód udzielił swojemu ojcu S. B. (2) pełnomocnictwa notarialnego, między innymi do reprezentowania go przed Kołem (...) w M. w sprawach z zakresu zgłaszania szkód łowieckich powodowanych przez dzikie zwierzęta, podpisywania protokołów oględzin i szacowania oraz do udostępnienia konta bankowego mocodawcy szacującemu.

(dowód: pełnomocnictwo, k.73-74)

Powód i jego ojciec S. B. (2) reprezentujący go jako pełnomocnik pozostają w konflikcie z Kołem (...), zarówno co do występowania i szacowania szkód łowieckich, jak i zabezpieczeń upraw powoda przed tymi szkodami. W 2005r. S. B. (2) zwrócił się do koła łowieckiego z pismem w sprawie usunięcia, z terenu upraw rolnych jego syna, ambon myśliwskich. Część ambon została usunięta. Na obszarze przylegającym do upraw powoda oraz na granicy działki w dalszym ciągu znajdują się pojedyncze ambony myśliwskie.

(dowody: - zeznania świadków świadków J. K., k.378-380, K. K., k.380-381, T. M. (1), k.381-382

- przesłuchanie R. W. za stronę pozwaną, protokół elektroniczny rozprawy z 4.07.2013r.

- pisma pełn.powoda, k. 529-532

- dokumentacja zdjęciowa i mapki, k.520-525)

W 2009 r. na obszarze 138 ha powód uprawiał żyto ozime, przenieżyto ozime, żyto jare, owies, łubin żółty, łubin gorzki, gorczycę, grykę i saradelę z wsiewką owsa. W tym samym roku powód rozpoczął prowadzenie upraw ekologicznych. Uprawy prowadzone są na gruntach zaliczanych do klas IV, IVa, IVb, V i VI.

(okoliczności bezsporne, a ponadto wypis z rejestru gruntów, k.414)

W pismach z dnia 22 kwietnia 2009r., 13 maja 2009r., 3 i 24 czerwca 2009r. i 27 lipca 2009r. powód, którego w stosunku do pozwanego reprezentował jego ojciec S. B. (2), zgłosił pozwanemu szkodę w uprawach: gryki o powierzchni 0,6 ha i 2,6 ha, łubinu żółtego o powierzchni 1 ha, łubinu wąskolistnego o powierzchni około 10 ha i 11,10 ha, żyta jarego „(...)” po powierzchni 3,60 ha, pszenżyta o wielkości 18,40 ha i 8,20 ha oraz łubinu gorzkiego o powierzchni 11,10 ha i owsa o powierzchni 13,13 ha.

W piśmie z dnia 10 sierpnia 2009r. powód poinformował również Koło (...) o szkodach w uprawach żyta jarego o powierzchni 3,60 ha i 7,30 ha spowodowanej jego zdaniem przez dzikie zwierzęta. Powód wskazał, że planuje koszenie żyta od dnia 12 sierpnia 2009r. Termin szacowania szkody wyznaczono na 13 sierpnia 2009r. Tego samego dnia, powód poinformował pozwanego o wystąpieniu szkody wywołanej w jego ocenie przez dzikie zwierzęta na uprawach gryki o powierzchni 539 ha (dwa pola o pow. 0,9 ha i 2,6 ha).

Ponadto, ojciec powoda zgłaszał w jego imieniu szkody w uprawie owsa z wsiewką saradeli o powierzchni 9,30 ha. (w dniu 17 sierpnia 2009r.), na uprawie gorczycy o powierzchni 3,20 ha i 0,6 ha (w dniu 17 sierpnia 2009r.). W dniu 27 sierpnia 2009r. poinformował także o szkodzie powstałej w uprawach gryki o powierzchni 5,9 ha i 2,6 ha, zaznaczając, że szkoda ulega zwiększeniu, jak również zgłosił szkodę w uprawie łubinu żółtego o powierzchni 1 ha, która jego zdaniem wynikała z żerowania zwierząt, co doprowadziło do strat ziarna.

(dowody: pisma powoda, k. 22-37)

Koło (...) po każdym zgłoszeniu szkody przez S. B. (2) działającego w imieniu i na rzecz S. B. (1) przeprowadzało oszacowanie wstępne szkody, które miały miejsce w kwietniu 2009r., w dniu 13 maja 2009r. i w dniu 24 czerwca 2009r. Oszacowania wstępne były przeprowadzane także w roku poprzednim. Strony dokonywały wówczas oględziny szkód, liczone były zgryzienia roślin i ubytki. Z ustaleń tych sporządzane były protokoły, notatki, szkice, dokumentacja zdjęciowa oraz nagrania wideo.

W dniu 1 sierpnia 2009r. rozpoczęły się końcowe szacowania szkód.

W dniu 24 sierpnia 2009r. w ramach postępowania o zabezpieczenie dowodu jakie toczyło się na wniosek powoda w Sądzie Rejonowym w Miliczu (sygn. akt I Co 439/09), w godzinach od 11⁰⁰ do 19⁰⁰ na uprawach powoda dokonano oględzin szkód z udziałem A. R. biegłego z zakresu rolnictwa. W toku czynności biegły stwierdził, że część zboża została sprzątnięta, a do oględzin pozostawiono tylko pas upraw. Pełnomocnik powoda kwestionował czynności biegłego, zarzucając mu stronniczość. Ostatecznie zaś, wniosek o zabezpieczenie dowodu został przez powoda cofnięty, a Sąd Rejonowy w Miliczu umorzył postępowanie.

(dowody: - zeznania świadków J. K., k.378-380, K. K., k.380-381, T. M. (1), k.381-382

- zeznania świadka A. R., protokół elektroniczny rozprawy z 9.05.2013r.

- dokumenty znajdujące się w dołączonych aktach Sądu Rejonowego w Miliczu w sprawie I Co 439/09: postanowienie z 20.08.2009r., zarządzenie z 20.08.2009r., k.27-28, pismo powoda z 24.08.2009r., k.35-36, pismo biegłego z 17.09.2009r., k.38-39, pismo powoda z 22.10.2009r., k.46, postanowienie z 15.09.2010r., k.86

- dokumentacja zdjęciowa, k.505)

W dniu 1 sierpnia 2009r. przeprowadzono oględziny szkód wyrządzonych w następujących uprawach powoda: pszenżyto ozime (pow. 10 ha); pszenżyto ozime (pow. 7,68 ha); pszenżyto ozime (pow. 7,35 ha); owies (pow. 19,20 ha); owies (pow. 13,13 ha); żyto ozime (pow. 15,40 ha); łubin gorzki (pow. 11,10 ha).

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy pszenżyta ozimego o pow. 10 ha (uprawa A) ustalono następujące okoliczności:

- obszar całej uprawy: 10 ha;

- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,33 ha;

- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny, dzik (locha z małymi);

- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;

- powierzchnia zredukowana: 0,33 ha;

- przewidywany plon: 40 q/ha;

- cena rynkowa: 35 zł/q;

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy pszenżyta ozimego o pow. 7,68 ha (uprawa B) ustalono następujące okoliczności:

- obszar całej uprawy: 7,68 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,16 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny, dziki;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,16 ha;
- przewidywany plon: 40 q/ha;
- cena rynkowa: 35 zł/q;

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy pszenżyta ozimego o pow. 7,35 ha (uprawa C) ustalono następujące okoliczności:

- obszar całej uprawy: 7,35 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,135 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny, dziki;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,135 ha;
- przewidywany plon: 40 q/ha;
- cena rynkowa: 35 zł/q;

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy owsa o pow. 19,20 ha (uprawa D) ustalono następujący stan faktyczny:

- obszar całej uprawy: 19,20 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,03 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,03 ha;
- przewidywany plon: 35 q/ha;
- cena rynkowa: 33 zł/q;

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy owsa o pow. 13,13 ha (uprawa E) ustalono następujący stan faktyczny:

- obszar całej uprawy: 13,13 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,30 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: dziki;

- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,30 ha;
- przewidywany plon: 35 q/ha;
- cena rynkowa: 33 zł/q

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy żyta ozimego o pow. 15,40 ha (uprawa F) ustalono następujące okoliczności:

- obszar całej uprawy: 15,40 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,91 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,91 ha;
- przewidywany plon: 20 q/ha;
- cena rynkowa: 30 zł/q;

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy łubinu gorzkiego o pow. 11,10 ha (uprawa G) ustalono następujące okoliczności:

- obszar całej uprawy: 11,10 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,11 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,11 ha;
- przewidywany plon: 10 q/ha;
- cena rynkowa: 100 zł/q;

Ojciec powoda nie zgodził się z tymi ustaleniami. Wpisał do protokołu zastrzeżenia, podając własne dane co do wydajności uprawy i zakresu szkody.

Uprawy te zostały poddana również szacowaniu wstępnemu (ogłędzinom) w dniu 11 listopada 2008r., w wyniku którego ujawniono pojedyncze zdeptania i przejście dzików (locha z małymi). Pszenżyto zostało posiane po terminie - w chwili ogłędzin wstępnych znajdowało się w fazie kiełkowania.

W czasie wcześniejszych ogłędzin wstępnych w dniu 25 października 2008r. stwierdzono zgryzienia przez sarny i porycia przez dziki, a w dniu 11 listopada 2008r. ujawniono zgryzienia przez sarny i porycia przez dziki. Stan upraw pszenżyta powoda w sierpniu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach.

Uprawa owsa została poddana również szacowaniu wstępnemu (ogłędzinom) w dniach 23 kwietnia 2009r., w wyniku którego stwierdzono szkodę wyrządzoną przez dziki na powierzchni 336 m² oraz w dniu 15 maja 2009r., w wyniku

którego ujawniono zgryzienia przez sarny. Stan upraw łubinu w maju 2009r i w sierpniu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach.

(dowody: - protokoły ostatecznego szacowania szkody z dnia

01.08.2009r., nr (...),

(...), k.171, 176, 183, 189, 191, 193, 198;

- notatki służbowe z 01.08.2009r., 15.05.2009r.,

k.172,194,204;

- szkice sytuacyjne uprawy z dnia 01.08.2009r., 25.10.2008r.,

11.11.2009r., 23.04.2009r., 15.05.2009r.,

k.173,177,175,179,181,184,186,188,190,192,195,197,199, 203,208

- protokoły wstępnego szacowania szkody z dnia 25.10.2008r., 11.11.2008r., 23.04.2009r., 15.05.2009r.

k.174,180,185,187,196,202,207;

- dokumentacja zdjęciowa, k.182,200,201,205,206

- zeznania świadków J. K., K. K. i T. M. (1), k. jw.;

- film video)

W dniu 13 sierpnia 2009r. przeprowadzono oszacowanie ostateczne szkód wyrządzonych w następujących uprawach powoda obejmujących żyto jare o powierzchni 3,60 ha (obszar A) i o powierzchni 7,30 ha (obszar B).

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy żyta jarego o pow. 3,60 ha (uprawa A) ustalono następujące okoliczności:

- obszar całej uprawy: 3,60 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,06 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,06 ha;
- przewidywany plon: 30 q/ha;
- cena rynkowa: 30 zł/q;

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy żyta jarego o pow. 7,30 ha (uprawa B) ustalono następujące okoliczności:

- obszar całej uprawy: 7,30 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,11 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;

- powierzchnia zredukowana: 0,11 ha;
- przewidywany plon: 35 q/ha;
- cena rynkowa: 30 zł/q;

Uprawa ta została poddana również szacowaniu wstępnemu (ogłędzinom) w dniu 15 maja 2009r., w wyniku którego ujawniono porycia przez dziki, zgryzienia liści przez gęsi i w niektórych miejscach również przez sarny.

W trakcie szacowania drugiej uprawy ustalono, że na dość dużej powierzchni uprawy żyto zostało wyłożone przez silne wiatry. Stan upraw żyta jarego w sierpniu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach.

(dowody: - protokół ostatecznego szacowania szkody z dnia 13.08.2009r., nr (...), k.209, 216;

- szkic sytuacyjny uprawy z dnia 13.08.2009r., k.210, 217;
- notatka służbowa z dnia 13.08.2009r., k.218;
- protokół wstępnego szacowania szkody z dnia 15.05.2009r., k.211;
- pokwitowanie z 13.08.2009r., k.219
- szkic sytuacyjny z dnia 15.05.2009r., k.212;
- notatka służbowa z dnia 15.05.2009r., k.213;
- zdjęcia, k.214-215, 220-225;
- zeznania świadków J. K. i T. M. (1))

Następnie - w dniu 20 sierpnia 2009r. - przeprowadzono ostateczne szacowanie szkód wyrządzonych w uprawach powoda prowadzonych na polach, na których zasiana była gryka (pow. 0,60 ha) i gorczyca (pow. 3,20 ha i 7,40 ha).

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy gryki o pow. 0,60 ha (uprawa A) ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 0,60 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,60 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny, dziki;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 30%;
- powierzchnia zredukowana: 0,18 ha;
- przewidywany plon: 4 q/ha;
- cena rynkowa: 72 zł/q.

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy gorczycy o pow. 3,20 ha (uprawa B) ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 3,20 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,05 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny, dziki;

- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,05 ha;
- przewidywany plon: 10 q/ha;
- cena rynkowa: 300 zł/q;

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy gorczycy o pow. 7,40 ha (uprawa C) ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 7,40 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,03 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,03 ha;
- przewidywany plon: 8 q/ha;
- cena rynkowa: 300 zł/q.

Z ustaleniami nie zgodził się ojciec powoda S. B. (2), który wpisał do protokołu zastrzeżenia przy odbiorze protokołu, podając własne dane, takie jak wydajność uprawy i zakres szkody.

Również ta uprawa została poddana szacowaniu wstępnemu (ogłędzinom) w dniu 6 czerwca 2009r., w wyniku którego ujawniono zgryzienia przez sarny. Ponadto ustalono, iż gryka w 70% jest zachwaszczona, częściowo wymoknięta, zdeptania i ścieżki w 30% uprawy. Gryka wyłożona w kierunku wschodnim przez silny wiatr. Stan upraw powoda w maju 2009r i w sierpniu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach.

W trakcie oględzin pól rolnika ujawniono też, że gorczyca jest zaatakowana przez owady niszczące gorczycę, co zakomunikowano S. B. (2).

(dowody: - protokół ostatecznego szacowania szkody z dnia

20.08.2009r., nr (...), k.224, 232, 234;

- szkic sytuacyjny uprawy z dnia 20.08.2009r., k.225, 233, 235;
- protokół wstępnego szacowania szkody z dnia 06.06.2009r., k. 226;
- szkic sytuacyjny uprawy z dnia 06.06.2009r., k.227;
- notatka służbowa z dnia 06.06.2009r., k.228;
- dokumentacja zdjęciowa, k.229-231
- zeznania świadków J. K., K. K. i T. M. (1))

Kolejne ostateczne oszacowanie szkód w uprawach powoda strona pozwana przeprowadziła w dniu 29 sierpnia 2009r. i obejmowało ono pola, na których zasiany był łubin słodki (pow. 1 ha), owies w wsiewkę seradeli (pow. 9,30 ha).

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy łubinu słodkiego o pow. 1 ha (uprawa A) ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 1 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,17 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,17 ha;
- przewidywany plon: 5 q/ha;
- cena rynkowa: 100 zł/q.

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy owsa z wsiewka seradeli o pow. 9,30 ha (uprawa B) ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 9,30 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,15 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,15 ha;
- przewidywany plon: 10 q/ha;
- cena rynkowa: 35 zł/q.

Z ustaleniami nie zgodził się ojciec powoda, który wpisał do protokołu zastrzeżenia przy odbiorze protokołu, podając własne dane, takie jak wydajność uprawy i zakres szkody. Uprawa ta została poddana również szacowaniu wstępnemu (ogłędzinom) w dniach 23 kwietnia 2009r., w wyniku którego stwierdzono brak szkody i obsadę 15,5 rośliny/mb, w dniu 15 maja 2009r., w wyniku którego ujawniono pojedyncze zgryzienia przez sarny i ustalono obsadę roślin na 12,3 rośliny/mb oraz w dniu 30 czerwca 2009r. w wyniku którego stwierdzono brak szkody - łubin w fazie kwitnienia - brak śladów żerowania zwierzyny. Stan upraw łubinu w kwietniu 2009r, w maju 2009r., w czerwcu 2009r. i w sierpniu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach.

Uprawa owsa z wsiewką seradeli została poddana szacowaniu wstępnemu (ogłędzinom) w dniu 01 sierpnia 2009r., w wyniku którego ujawniono szkody wyrządzone przez sarny na powierzchni 34 m². Stan upraw owsa z wsiewką seradeli w sierpniu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach.

(dowody: - protokół ostatecznego szacowania szkody z dnia 29.08.2009r., nr (...), k.236,255;

- szkic sytuacyjny uprawy z dnia 29.08.2009r., k.237, 256;
- protokół wstępnego szacowania szkody z dnia 23.04.2009r., k. 251;
- szkic sytuacyjny uprawy z dnia 23.04.2009r., k. 252
- protokół wstępnego szacowania szkody z dnia 15.05.2009r. i 1.08.2009r., k.247,259-260
- szkic sytuacyjny z dnia 15.05.2009r. i 1.08.2009r., k.248, 261;

- notatka służbowa z dnia 15.05.2009r., k.249;
- protokół wstępnego szacowania szkody z dnia 30.06.2009r., k.238, 239;
- notatka służbowa z dnia 30.06.2009r., k.240;
- szkic sytuacyjny z dnia 30.06.2009r., k.241;
- zdjęcia, k.242-246,250,253-254,257-258;
- zeznania świadków J. K., K. K. i T. M. (1);
- film video)

W dniu 26 września 2009r. przeprowadzono ostateczne oszacowanie szkód wyrządzonych w należących do powoda uprawach gryki na trzech polach o powierzchni: 2,60 ha, 5,90 ha i 0,90 ha.

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy gryki o pow. 2,60 ha ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 2,60 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 1,58 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: dziki, jelenie;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 50%;
- powierzchnia zredukowana: 0,79 ha;
- przewidywany plon: 4 q/ha;
- cena rynkowa: 72 zł/q.

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy gryki o pow. 5,90 ha (uprawa B) ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 5,90 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 5,90 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: sarny, jelenie;
- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 60%;
- powierzchnia zredukowana: 3,54 ha;
- przewidywany plon: 5 q/ha;
- cena rynkowa: 72 zł/q.

W wyniku oszacowania ostatecznego uprawy gryki o pow. 0,90 ha (uprawa C) ustalono następujący stan:

- obszar całej uprawy: 0,90 ha;
- obszar uprawy który uległ uszkodzeniu: 0,32 ha;
- gatunek zwierząt jaki wyrządził szkodę: jelenie, dziki;

- procent zniszczenia uszkodzonej uprawy: 100%;
- powierzchnia zredukowana: 0,32 ha;
- przewidywany plon: 2 q/ha;
- cena rynkowa: 72 zł/q.

Szacowanie wstępne (ogłędziny) tej uprawy miało miejsce w dniach: 6 czerwca 2009r., w wyniku którego stwierdzono szkodę wyrządzoną przez sarny na powierzchni 116 m² i 13 sierpnia 2009r., w wyniku którego ujawniono, że gryka uległa silnemu zachwaszczeniu (w 70%), grunt podmokły i nie nadaje się na uprawę. Ponadto ustalono, że uprawę gryki założono na 10-letnim ugorze.

W czasie wstępnego oszacowania w dniu 6 czerwca 2009r. na drugim polu uprawy gryki stwierdzono zgryzienia przez sarny na obrzeżach. Ponadto ustalono, że gryka w 50% wyłożona przez silny wiatr, uprawa zachwaszczona, ziarna bardzo drobne, zielone. Stan upraw gryki w czerwcu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach. Z kolei, na trzecim polu stwierdzono tego dnia zgryzienia przez sarny na obrzeżach od strony lasu. Ponadto ustalono w protokole, że na powierzchni 0,58 ha brak gryki - same chwasty, na pozostałym obszarze uprawy widoczne wiosenne wymoki.

Z ustaleniami nie zgodził się S. B. (2), który podał wyższy zakres szkody oraz obsadę roślin.

Stan uprawy gryki w czerwcu 2009r i w sierpniu 2009r. został uwieczniony na zdjęciach.

(dowód: - protokół ostatecznego szacowania szkody z dnia 26.09.2009r., nr (...), (...), (...), k. 262, 273, 283;

- szkic sytuacyjny uprawy z dnia 26.09.2009r., k.263, 274, 284;
- protokół wstępnego szacowania szkody z dnia 06.06.2009r., k. 264, 277, 291;
- szkic sytuacyjny uprawy z dnia 06.06.2009r., k.265, 278, 292;
- notatka służbowa z dnia 06.06.2009r., 13.08.2009r. i 2.09.2009r., k.266, 275-276, 279, 290, 293;
- protokół wstępnego szacowania szkody z dnia 13.08.2009r., k. 268, 285;
- szkic sytuacyjny z dnia 13.08.2009r., k.269, 286;
- zdjęcia, k.267, 270-272, 280-282, 287-289, 294;
- zeznania świadków J. K., K. K. i T. M. (1);
- film video)

Koło (...) po przeprowadzeniu oszacowań i stwierdzeniu zakresu wyrządzonych szkód wypłaciło powodowi odszkodowanie w łącznej kwocie 2.210 zł. W pozostałych przypadkach wypłata odszkodowania była zdaniem pozwanego niemożliwa z uwagi na fakt, iż wartość wyrządzonej szkody nie przekroczyła równowartości 100 kg żyta. (art. 48 pkt 4 ustawy Prawo Łowieckie).

(dowody: - pismo Koła (...) z siedzibą w M. z dnia 18.08.2009r., k.17, 295;

- potwierdzenia wpłaty, k.297-299)

Wartość szkody wyrządzonej przez zwierzynę łowną (sarny, jelenie, dziki) w 2009r. w uprawach rolnych powoda (żyto ozime, przenżyto ozime, żyto jare, owies, łubin żółty, łubin gorzki, gorczyca, gryka, seradela z wsiewką owsa) w gospodarstwie rolnym we wsi B., gmina K. wyniosła 3.769 zł.

(dowód: opinia z 2.12.2012r. inż. T. M. (2) biegłego z zakresu szacowania szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną, k. 555-558)

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2010r. w sprawie o sygn. akt I C 665/08 zasądził od Koła (...) w M. na rzecz S. B. (1) kwotę 4.555 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2006 r. do dnia zapłaty z tytułu szkód w uprawach rolnych powoda wyrządzonych przez zwierzynę łowną w 2006r.

(dowód: wyrok z 16.04.2010r., dołączone akta tut. Sadu w sprawie o sygn. akt I C 665/08)

Sąd zważył, że:

Powództwo należało uwzględnić w części.

Podstawę prawną roszczeń powoda stanowił przepis art. 46 ust. 1 pkt 1 Prawa łowieckiego, który stanowi, że dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniiele i sarny. Uzupełnieniem tego przepisu jest regulacja zawarta w art. 48 Prawa łowieckiego, który stanowi, że odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
- 2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- 3) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;
- 4) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
- 5) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
- 6) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Powyższe przepisy stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów kodeksu cywilnego o odpowiedzialności deliktowej i samodzielnie określają przesłanki odpowiedzialności za szkody łowieckie (por. wyrok SN z dnia 3 grudnia 2008 r. V CSK 310/08).

W niniejszej sprawie fakt wyrządzenia przez zwierzynę łowną szkód w uprawach rolnych powoda był w istocie niesporny. Potwierdza go treść protokołów oszacowania szkód sporządzonych przez przedstawicieli Koła (...), dołączonych zarówno przez powoda do pozwu, jak i przez stronę pozwaną do odpowiedzi na pozew. Bezsporna była również legitymacja bierna strony pozwanej, jako dzierżawcy obwodu łowieckiego. Sąd zważył, że w świetle art. 46 i n. Prawa łowieckiego odszkodowanie za szkody łowieckie przysługują nie tylko właścicielowi, ale również posiadaczowi gruntów (por. art. 48 pkt 2 i 3 Prawa łowieckiego; również art. 47 § 2 Prawa łowieckiego wyraźnie wspomina o sporze pomiędzy właścicielem lub posiadaczem gruntu a dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego o wysokość wynagrodzenia za szkody, o których mowa w art. 46). Fakt posiadania przez powoda gruntów, na których prowadzone były uszkodzone uprawy, nie był kwestionowany przez stronę pozwaną. Znajduje on też potwierdzenie w treści wspomnianych już protokołów oględzin i szacowania szkód, jak również zostało potwierdzone w sposób pośredni przez sam fakt dokonania wypłaty powodowi przez stronę pozwaną kwoty 2210 zł odszkodowania za zgłoszone szkody łowieckie.

Sporna w niniejszej sprawie była natomiast przede wszystkim wysokość poniesionych przez powoda szkód.

Ciężar wykazania wielkości szkody spoczywał na powodzie (art. 6 k.c.). Powód na okoliczność wysokości szkody wniósł o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków S. B. (2), L. B., dokumentacji zdjęciowej oraz własnych wyliczeń dołączonych do pozwu. W ocenie Sądu, zeznania wyżej wymienionych świadków miały niewielką wartość dowodową. W szczególności odnosi się to do zeznań świadka S. B. (2), ojca powoda, który zarówno w niniejszym postępowaniu, jak i w toku wcześniejszych czynności zmierzających do oszacowania szkody, był pełnomocnikiem powoda. W tej sytuacji, miał on jednoznaczny interes do składania zeznań na korzyść powoda, a powód nie przedstawił żadnych dowodów o charakterze obiektywnych, mogących być podstawą weryfikacji prawdziwości jego twierdzeń co do zakresu szkód. Wartość dowodową zeznań świadka umniejsza również to, że pozostaje on ze stroną pozwaną w konflikcie, a wszystkie czynności dokonywane zarówno przez stronę pozwaną, jak i niezależnego biegłego dopuszczonego (na wniosek powoda) przez Sąd Rejonowy w Miliczu w trybie zabezpieczenia dowodu, są przez niego kwestionowane. Fakt zaprzyjaźnienia świadka L. B. z pełnomocnikiem powoda w ocenie Sądu podważa wiarygodność jego zeznań. Poza tym, wartość dowodową zeznań świadka umniejsza także to, że ma on jedynie ogólną wiedzę co do szkód na uprawach powoda. Informacje podawane przez świadków co do wielkości szkód są zbyt ogólne, a prywatne wyliczenie pełnomocnika powoda stanowi jedynie rozwinięcie jego gołosłownych twierdzeń co do wysokości szkody (co trafnie wytknął biegły w opinii). Zdaniem Sądu, dowody te są niezgodne z pozostałym materiałem dowodowym przedstawionym przez stronę pozwaną, a mianowicie zeznaniami świadków pozwanego, protokołami oględzin (z dołączonymi szkicami, zdjęciami i filmem), jak również nie zostały potwierdzone przez biegłego.

W ocenie Sądu, zarówno zdjęcia składane przez powoda, jaki i film złożony przez stronę pozwaną, mogły stanowić jedynie pomocnicze źródło dowodowe, będące podstawą ustalenia, że same szkody na terenie upraw powoda miały miejsce. W sporządzonej opinii pisemnej, jak również w ustnej opinii uzupełniającej, biegły stwierdził, że niemożliwe jest określenie na ich podstawie rozmiaru powstałych szkód, co w ocenie Sądu jest przekonujące.

Ostatecznie, ustalając wielkość poniesionej przez powoda szkody, Sąd przyjął za podstawę fakty niesporne oraz opinię biegłego z zakresu szacowania szkód łowieckich. Uwzględniono także przepisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 lipca 2002 r. ws. sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych. Zgodnie z powołanym Rozporządzeniem:

- obliczenia rozmiaru szkody dokonuje się poprzez pomnożenie wielkości uszkodzonego obszaru uprawy i procentu jej zniszczenia (powierzchnia zredukowana) oraz ustalonego plonu (§ 4 ust. 5 Rozporządzenia),

- wysokość odszkodowania oblicza się, mnożąc rozmiar szkody przez cenę skupu danego artykułu rolnego, a w przypadku gdy nie jest prowadzony skup – cenę rynkową, obowiązującą w okresie szacowania i rejonie występowania szkody, pomniejszoną o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (§ 4 ust. 6 Rozporządzenia),

- przy ostatecznym szacowaniu szkód wyrządzanych w uprawach rolnych wymagających zaorania odszkodowanie ustala się, jeżeli szkoda powstała:

1) w okresie do dnia 15 kwietnia – w wysokości 25 %,

2) w okresie od dnia 16 kwietnia do dnia 20 maja – w wysokości 40 %,

3) w okresie od dnia 21 maja do dnia 10 czerwca – w wysokości 60 %,

4) w okresie od dnia 11 czerwca – w wysokości 85 % kwoty obliczonej w sposób określony w § 4 ust. 6 (§ 5 Rozporządzenia);

- wypłaty odszkodowań dokonują dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich w terminie trzydziestu dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody (§ 6 Rozporządzenia).

Okolicznością niesporną były przede wszystkim wielkości upraw podawane szczegółowo w stanie faktycznym. Ustalając wielkość szacowanego plonu biegły oparł się na dołączonych do opinii danych statystycznych. Twierdzenia

powoda, jakoby możliwe było uzyskanie większych plonów były gołosłowne i w żaden sposób nie zostały przez niego wykazane. W tym kontekście jako bezprzedmiotowy jawi się spór koncentrujący się wokół kwestii stwierdzonej przez stronę pozwaną obecności szkodnika słodyszka na uprawach powoda. Zdaniem Sądu, zgodnie z wynikającym z zasady kontradyktoryjności rozkładem ciężaru dowodu (art. 6 kc. i art. 232 kpc.) to powód w pierwszej kolejności powinien wykazać swoje twierdzenia co do szacowanego plonu. Dopiero wówczas aktualizowałby się obowiązek dowodowy strony pozwanej, która zamierzała wykazywać, że spodziewane plony były niższe. W sposób prawidłowy biegły sporządzając opinię oparł się na średnich cenach skupu produktów rolnych wynikających z danych statystycznych (por. § 4 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 lipca 2002 r.). Biegły prawidłowo określił również procentową wielkość szkód w uprawach powoda na podstawie danych zawartych w protokołach oszacowania. Dane pochodzące od świadków i samego powoda (podane przez jego pełnomocnika w prywatnych wyliczeniach) są nieprecyzyjne i ze wskazanych wyżej względów niewiarygodne. Sąd miał na uwadze, że osoby sporządzające protokoły działały wprawdzie na zlecenie strony pozwanej, jednakże oględziny pola były dokonywane w obecności pełnomocnika powoda i przy jego czynnym udziale. Prawidłowość tych ustaleń była potwierdzana również w zeznaniach osób sporządzających oszacowania szkód. Doświadczenie zawodowe i pełnione przez świadków funkcje w ocenie Sądu wskazują na wiarygodność tych dowodów jako źródło wiadomości o faktach. Zdaniem Sądu należy podkreślić, że powód nie podważył skutecznie w niniejszym postępowaniu mocy dowodowej opinii biegłego. Po pierwsze, powód wielokrotnie powoływał się w niniejszym postępowaniu na to, że ustalenia biegłego będącego jednocześnie myśliwym, nie mogą być uznane za obiektywną podstawę ustalenia wysokości szkody. Sąd stwierdził natomiast (czemu dał wyraz w postanowieniu z dnia 15 listopada 2012r. w przedmiocie oddalenia wniosku o wyłączenie biegłego, k.549), że okoliczność ta, nie może być podstawą odmowy mocy dowodowej opinii biegłego. Powód nie wskazał natomiast na żadne względy odnoszące się indywidualnie do osoby biegłego, z których wynikałoby, że w tej konkretnej sprawie biegły jest stronniczy. Brak było podstaw do uwzględnienia wniosku powoda o powołanie innego biegłego, tylko z tego względu, że biegły który sporządził opinie w niniejszej sprawie, stwierdził stan rzeczy niekorzystny dla powoda. Nie był natomiast zasadny zarzut powoda, że biegły nie przedstawił sposobu wyliczenia wysokości szkody. Wyrażając opinię co do sporu, który dotyczył wysokości szkody, biegły potwierdził, że strona pozwana zasadniczo dokonała prawidłowego i zgodnego z cytowanym wyżej rozporządzeniem, ustalenia wysokości szkody. Jak już zostało powiedziane, podawane przez powoda prywatne wyliczenia miały charakter wysoce dowolny i nie mogły stanowić dowodu na okoliczność faktycznej wysokości szkody, która według twierdzeń powoda miała wynosić aż 193.446 zł. Wbrew zarzutom powoda, do opinii biegły dołączył sposób wyliczenia wysokości szkody, a powód nie powołał żadnych twierdzeń, w których wskazywałby na konkretne nieprawidłowości w wyliczeniach czy rozumowaniu biegłego.

W tej sytuacji, na podstawie dowodu z opinii biegłego, Sąd ustalił, że wartość szkody wyrządzonej przez zwierzynę łowną (sarny, jelenie, dziki) w 2009r. w uprawach rolnych powoda (żyto ozime, przemyt ozime, żyto jare, owies, lubin żółty, lubin gorzki, gorczyca, gryka, seradela z wsiewką owsa) w gospodarstwie rolnym we wsi B., gmina K. wyniosła 3.769 zł. Skoro zaś strona pozwana wypłaciła powodowi kwotę 2210 zł tytułem odszkodowania, należało zasądzić od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1559 zł, o czym na podstawie podanych wyżej przepisów Sąd orzekł w punkcie I wyroku. Sąd orzekł przy tym o odsetkach na podstawie art. 481 kc. w zwk. Z art. 455 kc.. Ponieważ powód nie wykazał, aby wzywał pozwanego do zapłaty odszkodowania, Sąd zasądził odsetki od dnia następującego po upływie 14 dni od doręczenia odpisu pozwu w niniejszej sprawie.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Zdaniem Sądu nie były zasadne zarzucane przez stronę pozwaną podstawy wyłączenia odpowiedzialności z tego względu, że powód jako posiadacz uszkodzonych upraw lub plonów rolnych nie wyraził zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom (art. 48 pkt 3 Prawa łowieckiego). W tym kontekście należy zauważyć, że istotnie w 2005 r. usunięte zostały znajdujące się wzdłuż pól powoda ambony myśliwskie. Nastąpiło to jednak nie na żądanie powoda, ale jego ojca S. B. (2), który nie był wówczas umocowany do reprezentowania syna przed Kołem (...) (pełnomocnictwo zostało udzielone dopiero w styczniu 2007 r., por. k. 73). Nie można zatem przypisać samemu powodowi braku zgody na budowę urządzeń zapobiegających szkodom. Przede wszystkim jednak, należało stwierdzić, że strony pozostają w tym zakresie

w sporze co do sposobu i skuteczności zabezpieczeń. W niniejszej sprawie zaś strona pozwana nie wykazała, czy i w jakim zakresie same ambony zabezpieczają skutecznie uprawy przed dziką zwierzyną. Wyłączenie odpowiedzialności określone w art. 48 pkt 3 Prawa łowieckiego należy zaś wiązać z odmową zgody na budowę takich urządzeń lub stosowanie takich zabiegów ochronnych, które realnie przyczyniają się do ograniczenia zakresu szkód. Odmienna interpretacja tego przepisu stanowiłaby wyraz formalizmu i rozmiękała się z ratio legis całej regulacji, którym jest umożliwienie zarządcy obwodu łowieckiego skutecznego zapobiegania szkodom. Strona pozwana nie wykazała, że ambony stanowią skuteczny środek odstraszający zwierzynę oraz, że usunięcie dwóch konkretnych ambon wpłynęło i w jakim zakresie na zwiększenie szkód łowieckich na uprawach powoda.. Odmowa wypłaty odszkodowania z uwagi na treść art. 48 pkt 3 Prawa łowieckiego byłaby zatem nieuzasadniona. W tym kontekście nie było potrzeby dokonywania co do tych okoliczności dalszych ustaleń, a wnioski powoda o przeprowadzenie wizji lokalnej (skądinąd spóźnione), należało oddalić.

Podobnie należało ocenić zarzut strony pozwanej, że powód uniemożliwiający stosowanie skutecznych środków zabezpieczających uprawy przed szkodami wyrządzanymi przez stronę łowną, przyczynił się do powstania szkody. Po pierwsze, nie zostało udowodnione, jakie dokładnie środki strona pozwana zamierzała stosować (w zeznaniach mowa tylko o środkach odstraszających, co w szczególności odnosiło się do tzw. pastucha, ale brak już konkretnych i obiektywnych dowodów na możliwość zastosowania ich na uprawach powoda oraz co do tego, w jaki sposób powód stosowanie tych środków uniemożliwia). Poza tym, pozwany nie złożył takich wniosków dowodowych, na podstawie których Sąd miałby podstawy do ustalenia, w jakim stopniu powód przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody. W tej sytuacji nie było możliwe zmniejszenie odszkodowania stosowanie do okoliczności sprawy na podstawie 362 kc.

Na podstawie art. 100 zd. pierwsze kpc. w punkcie III wyroku Sąd rozdzielił stosunkowo koszty procesu poniesione przez strony.

Z./

- 1) odnotować,
- 2) odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda,
3. kal. 14 dni.